

Нови број познатог и признатог италијанског геополитичког часописа „Лимес плус“ посвећен је тематици Косова. Изузетно издање, одлични аутори, поучни и занимљиви текстови из пера стручњака за политичка питања, социолога, аналитичара, културолога, црквених великодостојника, новинара... Часопис чији светски углед већ две деценије непрестано расте, не утиче директно на политичка решења, али писци студија, свакако, доприносе бољем и ширем разумевању теме, и нуде визије, снагу чињеница, добру вољу, јасне идеје... Овај пут мисао је потпуно окренута Косову. С много разлога, јер је очигледно да тај проблем не тишти само Србију већ цео регион, па и Европу.

ПРЕДСТАВЉАЊЕ НОВОГ БРОЈА ЧАСОПИСА „ЛИМЕС ПЛУС“ ПОСВЕЋЕНОГ КОСОВУ

БУДИЛНИК САВЕСТИ

У једном од својих последњих интервјуа, Жан Пол Сартр, човек дубоке мисли и истанчаних чула, предказао је да је блискоисточна криза, сукоб Израела и Арапа, толико дубок да ће „трајати дуже од наших живота“. Што се њега тиче, био је у праву. Умро је те исте 1980. године, а криза, поред извесних помака, на овај или онај начин, траје до данас. Не би било нимало оригинално када би неки врхунски интелектуалац данашњице, промишљајући косовску перспективу, изрекао нешто слично попут мудрог Сартра.

„АЛБАНИЗАЦИЈА“ И „ЕНКЛАВИЗАЦИЈА“

Нови број угледног италијанског часописа „Лимес“, чије издање за југоисточну Европу носи назив „Лимес плус“, недавно је представљен јавности. Свих 198 страна посвећено је Косову.

Како је, уз биране речи добродошлице и изразе захвалности ауторима, поручила госпођа Аделе Мацола, одговорни уредник часописа, реч је о покушају да се чују идеје и сагледају поруке. Зналачки писани текстови обилују образложеним мислима и ставовима коју су понекад опречни, али одишу добром вољом и искреном намером. Госпођа Мацола није крила задовољство што и један писани материјал може послужити као будилник савести оних који се питају и одлучују. У име обичних људи, страдалника, исељених, расељених, обесправљених, постиђених, угрожених... Па оних других који, не питајући за цену и оправдање, траже државу од државе, државу на рачун државе.

Изузетно занимљиво слово Душана Јањића из Форума за етничке односе казује да је „време за подвлачење црте“ испод косовског проблема. Он се посебно осврнуо на улогу Унмика, под којим подразумева међународну заједницу. Повратак и изградња мира (поверења) као иницијални циљеви изгубили су се у магли свеколике политичке комбинаторике, чије су жртве људи и време. За илустрацију реченог, господин Јањић није узео цитате из властитог текста,

Душан Јањић

већ се позвао на ауторитативну италијанску колегицу Симуону Мамели, која је осмогодишњи учинак Унмика описала као „албанизацију Косова“, етничко насиље и „енклавизацију“ Срба. Иначе, госпођа Мамели је дуго била представник Италије у тој институцији на Косову и веома је добро сагледала све проблеме, изнутра и споља. Написала је праву малу студију, све потанко образложила, разјаснила, појаснила, па закључила како су „трапави покушаји међународне заједнице да створи мултиетничко друштво тамо где оно никада није постојало више допринели раздвајању двеју заједница него њиховом помирењу“.

Уосталом, и сам Агим Чеку у свом тексту под насловом „Манифест независног Косова“, сем осталог, закључује: „Међународна заједница је дошла у мировну мисију, а заправо је почела да прави нову државу. И то јесте карактеристика њиховог присуства. Повећење и повратак као почетни циљеви више не постоје!“

Аутори текстова листом се слажу да је косовска пракса синоним за сукоб. Они се не баве директно статусом, осим што закључују да је „Ахтисаријево предлог изгубљена шанса“ и да се статус појављује као „замена за необављени посао“ Статус, каже господин Јањић, постаје нова мантра у коју Тачи, Чеку и Курти отворено не верују.

Негде у сенци пренаглашених политичких амбиција лежи један од кључних проблема, а то је економско питање. На њега занимљиве одговоре даје Љиљана Благојевић, указујући при том да је „политичком вољом укинута појама својине“, темељни појам савременог друштва, а тиме и уласка у Европску унију.

Још једно занимљиво запажање Душана Јањића тиче се наметнутог стереотипа о иррационалној мржњи Срба и Албанаца, због „тамо неке сиромашне територије“. Испоставило се, признаје Чеку, да је Косово несавладиво лежиште драгоцених минерала и залиха лигнита. Па је први пут рекао како је сукоб, сем осталог, мотивисан „разлозима енергетске безбедности“.

Пресећи Србији контакт са лежиштима руде на својој територији значи осудити је на дуг, скуп и успорен развој, упозорава Јањић. Спречити Србији приступ било каквим природним ресурсима, такође је део Ахтисаријевог плана. А то значи гурнути је за десет година у енергетску зависност.

Наравно, о свему ће бити речи на највишим инстанцама Контакт групе. За нас је веома важно што је Италија њена чланица, а од августа до новембра тамо ће се доносити предлози, иницијативе, одржавати састанци... Савет безбедности је практично вратио посао Контакт групи. Уследиће потези шатл дипломатије, посредни преговори, дијалози иза затворених врата... Можда је и боље што нема директних разговора Срба и Албанаца, каже Јањић, јер би у тим преговорима улоге поделили велики. Као у грчким трагедијама, богови одреде судбине, а глумци играју, знајући да ће на крају погинути. Албанцима је написана улога тврде независности, а Србији игра затезања на руску страну. Онај ко би евентуално могао да напише пролог драме јесте Европска унија, али она тренутно нема на својој страни ни искуство ни капацитете за тако нешто.

Аделе Мацола

■ ДУГЕ ЦЕВИ КРАТКЕ ПАМЕТИ

Гордијев чвор косовског проблема јесте све друго изузев места изнад кога треба завитлати мачем да би се пресекао. Такво „решене“ било би веома опасно не само у регионалним већ и у европским размерама.

Један од аутора прилога посвећеног улози Уједињених нација на Косову јесте познати италијански интелектуалац Ђан Пијетро Калијари. Угледни аналитичар, врхунски познавалац политичких прилика, доказани хуманиста, лауреат бројних међународних признања, човек чија бритка реч и оштро перо скидају маске, неподмитљиво указује на дволичност, лицемерје, примитивизам, силеџиство... Овај пут критички се осврће на улогу Уједињених нација на Косову, које је назвао њиховом „монархистичком творевином“.

„Та монархија настала је захваљујући политичкој неспособности и одсуству политичке визије Европе. Обавијена никад превази-

ђеним балканским митовима, стварним и тобожним геноцидима, истинским победницима и уображеним борцима. Корумпирана зачараним круговима бирократије Уједињених нација, обележена извиканом неефикасношћу њених функционера. Захваћена вртлогом локалних кланова и криминалаца, које је монарх свесно, унапредило у ранг политичара. А исти се тај владалац већ годинама тешком мучком и без икакве сврхе развучи по спирали неуспеха, који ни углађени дипломатски језик више не покушава да прикрије“, пише, сем осталог, господин Калијари.

Веома занимљиво је говорио Миливоје Михајловић из Бироа за комуникације Владе Србије. Дотакао се улоге медија у косовској стварности, чији представници упорно упозоравају да тај простор, ма шта се с њим догодило у политичком смислу, није сплав који ће некуда отпловити, већ ће и даље остати саставни део Европе, њених тековина и перспективе. Као одличан познавалац тамошњих прилика, упозорава на поражавајуће бројке. Од 250.000 расељених лица, њих 235.000 се још није вратило у своје домове, а од 20.000 узурпираних станова, свега 600 је враћено власницима. Међународна администрација је у међувремену донела уредбу по којој стан, ма чији био, припада ономе ко у њему непрекидно живи десет година. Тако ће за годину-две на „законит“ начин бити присвојено на хиљаде туђих простора. Да не говоримо о томе како у косовским судовима „лежи“ још 30.000 нерешених предмета.

Олако решавање ствари силом постала је пракса и претња: уцене, застрашивање, физички насртаји, па и убиства, део су стварности, поготово у унутрашњости Покрајине. Као да са обронака Проклетија још чује бојни поклич припадника ОВК, у чијем су слогану оружје и освета на првом месту. А да безбедност, појединачна и колективна, не стоји добро упозоравају подаци које је изнео господин Михајловић. Наиме, у илегалном власништву косовски Албанци држе између 330.000 и 460.000 дугих цеви. Таква арсенала пешадијског наоружања довољан је за солидну армију. Још нешто: сваки пети ученик у кометским школама је наоружан!

Миливоје Михајловић

И те како важно питање тиче се српског културног наслеђа и црквеног блага. Оставимо митове и легенде, стереотипе и заблуде. Погледајмо оно што имамо на Косову и у каквом је стању. О томе пише Јован Ђирилов, не ламентирајући над прошлим временима, већ у смислу аргументованог обраћања јавности, нашој и светској, пре свега.

„На краткорочном плану сви одговарајући фактори треба да користе сваку реалну прилику за то да се заштити и обнови постојеће културно наслеђе, прихваћено од највиших светских инстанци као светско благо. То у најдубљем смислу обавезује и албанску страну, која сарадњом на овом плану може да покаже међународној заједници зрелост и добру вољу већинског становништва да, какав год статус Косово имало у даљој или ближој будућности, заштиту и очување српског културног наслеђа, добрим делом схвати и третира као бригу и посао аутономне или самосталне косовске власти. Албанци на Косову морали би да буду свесни да је светска баштина на територији где данас чине већину и њихово наслеђе. Чак и туристичка атракција када дођу нека боља времена...“

Часопис „Лимес плус“ убрзо ће стићи у руке читалаца, политичара, оних који доносе крупне одлуке. Његов садржај и аутори су довољна препорука. Можда ће у њему препознати неку своју идеју, прихватити туђу или оплеменили властиту мисао. Или ће се једноставно одлучити на потез који је неко боље видео са стране. ■

Бранко КОПУНОВИЋ